

Analyse af tilsyn med sociale tilbud

Ledelsesresumé

Januar 2024

Statens Analyser og Implementering (SAI) har gennemført en analyse af tilsyn med sociale tilbud i perioden september – december 2023

Dette ledelsesresumé opsummerer analysens rammer og overordnede resultater.

Baggrund

- Analysen udspringer af *Aftale om kommunernes økonomi for 2024*, hvor regeringen og KL er enige om at igangsætte en analyse af tilsyn på socialområdet. Beslutningen følger af Ekspertudvalget på socialrådets foreløbige anbefaling om et eftersyn af tilsyn med sociale tilbud. Ekspertudvalget er nedsat af den tidligere regering og KL som led i *Aftale om kommunernes økonomi for 2022*.

Formål

- Analysens formål er at undersøge, i hvilket omfang og hvordan tilsyn med sociale tilbud er udgiftsdrivende i forhold til tilbuddenes drift, samt at anvisne mulige veje til at forenkle tilsynsopgaven og styrke koordinationen mellem tilsynsmyndighederne.
- Analysen besvarer tre undersøgelsesspørgsmål:

1. I hvilket omfang er tilsyn med sociale tilbud udgiftsdrivende?

2. Hvordan virker tilsyn udgiftsdrivende for de sociale tilbud?

3. Hvilke greb kan nedbringe tilbuddenes udgifter til tilsyn?

- Det er aftalt, at regeringen og KL drøfter undersøgelsens resultater som input til *Aftale om kommunernes økonomi for 2025*. Derudover ønsker Ekspertudvalget på socialområdet at arbejde videre med resultaterne i deres endelige afrapportering.
- Analysen er afgrænset til døgninstitutioner og opholdssteder (Servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6-7), samt botilbud til midlertidige og længerevarende ophold (Servicelovens §§ 107-108), i alt 1.253 sociale tilbud. 746 sociale tilbud er uden for afgrænsningen.¹

Metode

- Analysen bygger på en spørgeskemaundersøgelse til sociale tilbud med en besvarelsesprocent på 38 procent og interviews med 10 sociale tilbud, 10 tilsynsmyndigheder og seks kommuner, samt møder med Social-, Bolig- og Ældreministeriet, Social- og Boligstyrelsen og Arbejdstilsynet.
- Analysen er også baseret på data fra udvalgte tilsynsmyndigheder om antal tilsynsforløb og resultater af forløbene.

Organisering

- Analysen er gennemført af Statens Analyser og Implementering (SAI) i perioden september – december 2023.
- Social-, Bolig- og Ældreministeriet, KL og Finansministeriet er opdragsgivere.
- Beskæftigelsesministeriet, Børne- og Undervisningsministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet har været inddraget i arbejdet.

Anm.: 1) Socialtilsynene førte i 2022 tilsyn med 1.999 sociale tilbud og 5.337 plejefamilier jf. Rapport om socialtilsynenes virksomhed 2022. Sociale tilbud, som ikke er omfattet af denne analyse, er blandt andet misbrugsbehandlingstilbud (§ 101), forsorgshjem og herberger (§ 110) og kvindekrisecentre (§ 109) – i alt 746 sociale tilbud. Derudover indgår botilbudslignende tilbud omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 3 ikke i denne analyse.

I gennemsnit bruger de sociale tilbud cirka 80.000 kr. på de dele af et tilsyn, som er inden for analysens afgrænsning

1. I hvilket omfang er tilsyn med sociale tilbud udgiftsdrivende?

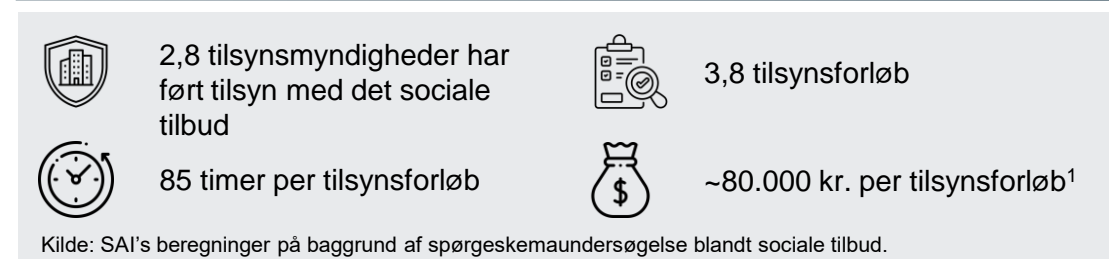
SAI har undersøgt udgifterne forbundet med tilsynene med de sociale tilbud ved at kigge på: 1) Antallet af tilsynsforløb og 2) omfanget af tilsynsforløbene, herunder tidsforbrug til opgaver i tilsynsforløbet, udgifter til at følge anbefalinger fra tilsynsmyndigheder og udgifter til ekstern hjælp.

SAI har på den baggrund, ud fra en række antagelser, estimeret udgifter til tilsyn for alle sociale tilbud på tværs af tilsynsmyndigheder. Tal og estimaterne er lavet med afsæt i data fra spørgeskemaundersøgelsen, hvor en andel af de sociale tilbud har svaret på spørgsmål om deres tilsynsforløb op til 12 måneder tilbage i tid. Der er derfor usikkerhed forbundet med resultaterne. SAI har ikke opgjort udgifter forbundet med tilbuddenes efterlevelse af reaktioner udover administrativ tid. Afgrænsningen skyldes, at reaktioner skal efterleves for at leve op til kravene i lovgivningen.

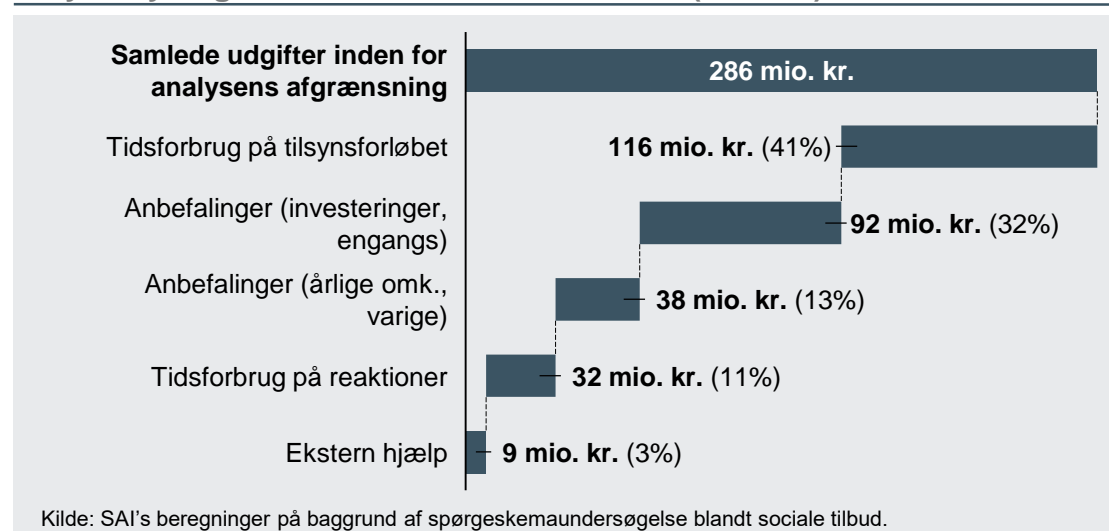
Kortlægningen viser, at:

- 1) Der i gennemsnit er gennemført 3,8 tilsynsforløb per socialt tilbud, og at et tilsynsforløb i gennemsnit varer 85 timer og medfører udgifter for ~80.000 kr. på de dele af et tilsyn, som er inden for analysens afgrænsning, jf. figur 1.
- 2) Udgifterne til tilsyn for alle sociale tilbud på tværs af tilsynsmyndigheder de seneste 12 måneder kan, på baggrund af en række antagelser, estimeres til 286 mio. kr. Opgørelsen inkluderer bl.a. ikke udgifter til takster til socialtilsynene, som i 2022 udgjorde 119 mio. kr.² Tilsynsmyndighedernes udgifter til tilsyn indgår ikke i analysen.

Figur 1. Nøgletal for tilsyn med sociale tilbud³

Figur 2. Estimerede udgifter til tilsyn for alle sociale tilbud på tværs af tilsynsmyndigheder de seneste 12 måneder (mio. kr.)

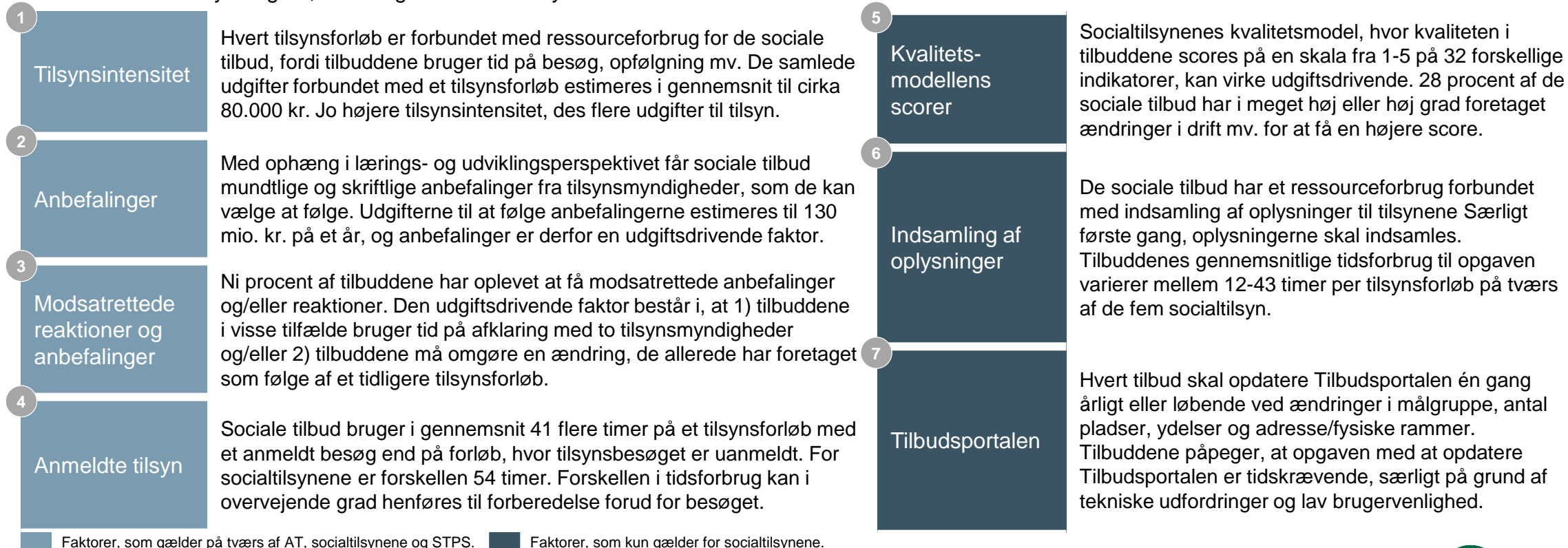

Anm.: 1) Opgørelsen dækker over tilsyn med socialtilsynene (ST), Arbejdstilsynet (AT), Styrelsen for Patientsikkerhed (STPS), Brandtilsynet, Fødevarekontrol, STUK, Kriminalforsorgen, Ombudsmanden/Ombudsmandens børnekontor og veterinærkontrol for 1.253 sociale tilbud. Udgifterne dækker tidsforbrug til selve tilsynsforløbet, efterlevelse af anbefalinger, administrative opgaver forbundet med reaktioner og udgifter til ekstern hjælp. 2) Tallet dækker også over 746 sociale tilbud uden for analysens afgrænsning, jf. forrige side. Kilde: Baggrundsrapport til Auditfunktionens rapport om socialtilsynenes virksomhed 2022. 3) Gennemsnittet er beregnet som summen af tilsynsforløb og udgifter divideret med det totale antal tilbud inden for analysens afgrænsning.

SAI har identificeret syv tilsynsrelaterede faktorer, som har en udgiftsdrivende virkning for de sociale tilbud inden for analysens afgrænsning

2. Hvordan virker tilsyn udgiftsdrivende for de sociale tilbud?

SAI har afdækket, hvordan tilsyn virker udgiftsdrivende ud fra spørgeskemadata og interviews. Analysen har fokus på Arbejdstilsynet, socialtilsynene og Styrelsen for Patientsikkerhed. Det har ikke været muligt for SAI at udregne det præcise, økonomiske omfang per udgiftsdrivende faktor, men de forventes at have varierende betydning for, hvor udgiftsdrivende tilsyn er for de sociale tilbud.

Faktorer, som gælder på tværs af AT, socialtilsynene og STPS.

Faktorer, som kun gælder for socialtilsynene.

På baggrund af analysen af de udgiftsdrivende faktorer har SAI udledt en række mulige greb, som kan reducere tilbuddenes ressourceforbrug forbundet med tilsyn

3. Hvilke greb kan nedbringe tilbuddenes udgifter til tilsyn?

SAI har på baggrund af analysen formuleret en række idéer til greb, som forventes at kunne reducere ressourceforbruget forbundet med tilsyn med sociale tilbud jf. oversigten nedenfor¹. SAI har forsøgt at tage højde for, at grebene flugter med de forskellige tilsynsmyndigheders formål, herunder at føre tilsyn med kvaliteten af de sociale tilbud, patientsikkerheden og arbejdsmiljøet på de sociale tilbud. Det er ikke muligt for SAI at beregne økonomiske potentialer for grebene, og derfor er den forventede effekt kvalitativt beskrevet. Grebene udgør ikke en udtømmende liste af muligheder, men skal ses som stilleskruer inden for de syv udgiftsdrivende faktorer. Der kan dermed være yderligere greb, som ikke er fremkommet af SAI's analysearbejde.

Udgiftsdrivende faktor	Mulige greb	Tilsynsmyndighed
1 Tilsynsintensitet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skærpe den risikobaserede udvælgelse for socialtilsynene, men fastholde det årlige tilsynsforløb 2. Indføre undtagelser for det årlige tilsynsforløb af socialtilsynene 3. Afskaffe reglen om det årlige tilsynsforløb og skærpe den risikobaserede udvælgelse for socialtilsynene 4. Skærpe den risikobaserede udvælgelse for STPS' tilsynsforløb 	Socialtilsynene Socialtilsynene Socialtilsynene STPS
2 Anbefalinger	<ol style="list-style-type: none"> 5. Kommunikere tydeligere omkring, hvad sociale tilbud <i>skal</i> henholdsvis <i>kan</i> ændre som følge af tilsyn 6. Undersøge om socialtilsynenes anbefalinger i lavere grad kan gives skriftligt 7. Vejlede frem for at give anbefalinger til konkrete løsninger 	Tværgående Socialtilsynene Socialtilsynene og STPS
3 Modsattede reaktioner og anbefalinger	<ol style="list-style-type: none"> 8. Øge de sociale tilbuds muligheder for afklaring ved oplevelser af modsattede reaktioner 9. Styrke tilsynsmyndighedernes håndtering af tilbuddenes oplevelse af modsattede reaktioner 	Tværgående Tværgående
4 Anmeldte tilsyn	<ol style="list-style-type: none"> 10. Føre færre anmeldte tilsynsbesøg 	Socialtilsynene og STPS
5 Kvalitetsmodellens scorer	<ol style="list-style-type: none"> 11. Undersøge om kvalitetsmodellens temaer og indikatorer kan justeres og forenkles 12. Ændre kvalitetsmodellens bedømmelsesmetode 	Socialtilsynene Socialtilsynene
6 Indsamling af oplysninger	<ol style="list-style-type: none"> 13. Undersøge om det er muligt at begrænse omfanget af oplysninger, som socialtilsynet efterspørger 	Socialtilsynene
7 Tilbudsportalen	<ol style="list-style-type: none"> 14. Øge brugervenligheden af Tilbudsportalen 	Socialtilsynene

Anm.: 1) SAI har ikke beregnet det økonomiske potentiale ved grebene, men i stedet kvalitativt beskrevet den forventede effekt.